

Pedagoški tečaj v Mariboru

V dneh 21. do 26. avgusta je priredila PC v Mariboru učiteljskemu svoj peti pedagoški tečaj. Program tečaja je imel v notranji povezanosti nekak celostni izgled, posebej pa je bilo simpatično to, da so bili posamezni dnevi posvečeni enotnim problemom, n. pr.: proučevanje otroka, jezikovni pouk, učni načrti in učne oblike v sodobni šoli. Tečaja se je udeležilo 160 učiteljev in učiteljic, večinoma mlajših tovarišev. Razen predavateljev je bila meščanska in srednja šola le slabo zastopana.

Tečaj je otvoril predsednik PC, prof. G. Šilih. S posebnim veseljem je pozdravil g. prof. Mihailoviča iz Šabca, ki se je s tremi gg. učitelji — svojimi bivšimi učenci — udeležil tečaja, dalje zastopnika pobratimskega Pedagoškega društva iz Ljubljane, go. prof. A. Černejevo, in gg. sreske šolske nadzornike. Posebej pa se je zahvalil ravnatelju učiteljske šole g. Kaduncu, ki vedno rade učitelje daje zavodove prostore na razpolago PC.

Prvi dan tečaja je bil posvečen proučevanju otroka. Dr. Zgeč je govoril o pomenu psihološkega raziskovanja in študija otroka. Svoja izvajanja je naslonil na živo potrebo, ko je prikazal in analiziral tri primere iz svoje prakse. Iz dejstev je postavil zaključek, da je učitelju potreben sociološki, biološki in psihološki študij, ako hoče razumeti in rešiti pojav, ki se mu stavlja v praksi, ko se mu poraja vprašanje: zakaj? kako? Odklonil je naziranje, da se naj učitelj ne spušča v proučevanje in naj ostane zgolj pri poučevanju. Posebej je poudaril delo in rezultate »Učiteljskega pokreta«. Obžaloval je, da to in tako delo ni zajelo širšega kroga. Ne manjka dela, manjka pa zrelih delavcev. Delo na proučevanju je treba začeti pri sociološki strukturi kraja, da učitelj lažje spozna duševnost otroka, ki ga hoče vzgajati. Važna je trditve, da proučevanje ni samemu sebi namen, temveč je in mora biti pedagoško usmerjeno. Učitelju ni testiranje zaradi testiranja samega, temveč mu je le dopolnilo, ki prinaša več jasnosti. V drugem delu svojih izvajanj je seznanil tečajnike s sestavo svoje psihološke popisnice. Bilo je prav živahno, čula se je tudi pesem, ki je osvežila predavatelja in tečajnike. Škoda je le, da svojih praktičnih izvajanj na izpolnjevanju popisnice ni pokazal raje na eksperimentu s starši namesto z deco. Popoldan je pa pokazal pota, kako se naj učitelj poslužuje virov za ekonomsko proučevanje svojega okolja (kataster, zemljiška knjiga, krajevne prilike in življenje) ter je romalci rezultate svojega proučevanja nekaterih občin v Halozah. — Diskusije po predavanju ni bilo, ker so tečajniki svoje misli in vprašanja iznesli že tekom predavanja samega. Pesem je dnevno delo zopet zaključila.

Drugi dan je bil namenjen vprašanju, kjer orjejo slovenski pedagogi ledino: Dr. V. Schmidt je govoril o testiranju. Uvodoma je prikazal sam pojav testiranja v okviru sodobnih empiričnih metod v psihologiji. Ob sodil je ono znanost, ki jo uganjajo zaradi znanosti same. Danes nam znanost ni več tuhanje in špekulacija, temveč uganjamo znanost zaradi spoznavanja naših slovenskih prilik in otroka v njih. — V kratkih potezah je očrtal svrhu učiteljevega testiranja ter ugotovil, da je bila lanska skepsa napram takemu delu odveč, ker so se posamezni učitelji lotili tega dela z vsro resnostjo in s čutom odgovornosti. V svojem referatu je ugotovil potrebo po standardiziranih slovenskih testih. Pri tem je dal prednost skupinskim testom pred individualnimi, in to iz razloga, ker je možnost pogreškov od strani eksperimentatorja pri skupinskih testih manjša. Pri delu na standardizaciji loči dve smeri dela: vsebinsko in metodično standardizacijo testov.

Pokazal je metodično pot, ki bo edina nudila, da bomo prišli do temeljite in ustrezajoče revizije skupinskih testov na osnovi ameriških Army Alpha testov. Pri tem je postavil osnovno vprašanje: Kakšni pogoji morajo biti dani, da poskus ustreza? Ta problem je analiziral iz raznih vidikov, ki jih nudijo prav različni vplivi, ter prikazal statistične metode tega dela, ki vodijo kontrolo o posameznih vplivih z ozirom na veljavnost, zanesljivost in objektivnost poskusnega standardizacijskega dela. — Predavanje je bilo zanimivo in stvarno. Škoda je le, da večina slušateljev ni mogla slediti, ker jim je manjkalo vpogledov v osnovna vprašanja inteligence obče in testiranja posebej.

Prof. kand. D. Zajc je pa poročal o prvih poskusih z intelig. testi pri nas in o slovenski reviziji testov. V kratkih potezah je v obliki definicij naznačil pojem testa in inteligence. Podrobno je prikazal Termanovo revizijo individualnih testov, a dalje časa se je zamudil pri beograjski reviziji (dr. Stevanovičev) Binet-Simon-Termanovih testov. Pri beograjski reviziji je obžaloval, da se dr. Stevanović ni poslužil Termanove revizije iz leta 1937., temveč starejše iz leta 1916. in da je izvršil revizijo le za dobo 5. do 12. leta, med tem ko je pustil dobo pred 5. in po 12. letu nerevidirano. V mesah izvršene revizije pa smatra za pomanjkljivo, da avtor ni upošteval krajevne distribucije, poleg tega je pa številno preizkusov premajhno (447 oz. 627). To število pa ni niti za vsako starostno stopnjo enako. Predavatelj je mnenja, da bi morali izvesti slovensko revizijo Schmidt-Vanjekovih testov, ki se naslanjajo na ameriške vojaške Army Alpha teste, ki se pa dajo s pridom uporabljati tudi individualno. Ker pa ti testi zajamejo le starostno dobo od 10. oz. 12. leta dalje, bi bilo treba dodati spodnjo lestvico od 6. do 10. oz. 12. leta.

Učiteljsko je izreklo potrebo po slovenski reviziji testov in je pripravljeno pri tem delu sodelovati, smatra pa, da so individualni testi ravno tako potrebni kakor skupinski. V toku diskusije je bila zanimiva ugotovitev profesorja — tečajnika, da se je ljudska šola zadnja desetletja močno pedagoško razgibala, le na naših srednjih šolah vlada v tem pravcu še pravo mrtvilo: snov — logika.

Tretji dan je predaval E. Smasek o vprašanju igralskega udejstvovanja. Poudarjal je velik kulturni in vzgojni pomen gledališča, posebej pa še mladinskega gledališča, ki pa mora biti starostni stopnji ustrežajoče in pedagoško pravilno usmerjeno. Ko govori o sedanjih mladinskih predstavah, stavi zahtevo o umetniški in vzgojni vrednosti mladinskih predstav. Vsebinsko izbiro treba naloniti na mladinske zahteve. Stopnji primerno mora ustrezati tudi oblika predstave, ki naj bo pestra, nikakor pa ne operetna. Kadar govorimo o mladinskem gledališču, si moramo biti na jasnem in ločiti pravo mladinsko gledališče, kjer sodelujejo poklicni igralci najboljših kvalitete in pedagogi, od otroškega gledališča, kjer nastopa deca sama. Mladinskemu gledališču je nujen artistski, organizatorični in pedagoški odsek. Pedagoški odsek izbira igre, ugotavlja vpliv predstave na mladino (kontrola spisov in risb, ankete z deco, razgovori dece, opazovanja med predstavo itd.) in daje navodila. Torej ima popolnoma znanstveno-pedagoško nalogo. Vstop v tako gledališče bi morali imeti vsi otroci, zato bi naj bila vstopnina minimalna. Zopet pa naj bi ne imela tega učitka le mesta deca, temveč bi mladinsko gledališče pričelo predstave tudi v podeželju. Umetniško urejanje otrok na odru pa naj ima čim bolj kolektivni izraz. V Jugoslaviji imamo že dve otroški gledališči, kjer se otroci boljše

družbe vzgajajo za »zvezdnike«. Kadar nastopa deca, mora ona povsem v ospredje, ne le z nastopom samim, temveč z vsem delom in pripravami. Nikakor pa ne smejo biti otroške predstave pridobitvena podjetja.

Z zapadnoevropskim šolstvom nas je seznanil dr. Brumen. »Naloga vsakega naroda je, da v teoriji in praksi ustvarja nekaj svojega, a gledati mora tudi na druge.« Pri svojem poročilu se je omejil le na angleško šolstvo. Zanimiv je nastanek šolskega sistema, kakršno vlada danes po angleških mestnih šolah. Nekaj potez: šolanje je obvezno, ni pa nujno, da mora obiskovati šolo; za šolstvo skrbe avtonomna mesta in grofije; min. za šolstvo nadzira šole in izdaja neka obča navo-

dila; šolanje se prične že s 5. letom in traja do 15. leta; 5. do 7. leta otroška doba, 7. do 11. leta šola mlajših (odhod v srednje šole) in šola starejših od 11. do 15. leta. Centralna (meščanska) šola (11. do 15. leta) je javna in brezplačna, med tem ko je v srednjih šolah vpeljana šolnina. Poleg teh obstojajo še nadaljevalne šole za mladino, ki je v poklicih. Predavatelj je prikazal sistem privatnih šol. Zanimivi so bili orisi angleških univerz in življenja v koležih. V razgovoru so tečajniki iznesli željo, da bi predavatelj prikazal tudi angleško podeželsko šolstvo, posebej so pa pogrešali kavzalno povezano razvojno sliko angleškega šolstva.

(Dalje prihodnjič.)

Uvodni metodični tečaj za učiteljice gospodinjskih nadaljevalnih šol

V letošnjih počitnicah je banska uprava zopet priredila uvodni metodični tečaj za učiteljice gospodinjskih nadaljevalnih šol. Zanimanje za ta tečaj je bilo tako veliko, da je moralo biti nad polovico prosilk odklonjenih. To zanimanje potrjuje domneva, da je med učiteljicami še mnogo takih, ki bi rade vodile in poučevale v gospodinjskih nadaljevalnih šolah, če bi jim bila dana možnost, da si pridobijo predpisano kvalifikacijo.

Uvodni metodični tečaj daje absolventkam le delno usposobljenost, t. j. da smejo poučevati na gospodinjskih nadaljevalnih šolah, popolno usposobljenost pa si pridobijo šele z absolviranjem praktičnega tečaja, ki ga pa že od l. 1934. ni bilo.

Prve praktične tečaje so obiskovale večinoma tovarišice z več službenimi leti, nekatere med njimi so že upokojene, druge so že starejše in ne zmorejo več naporov ljudske in gospodinjsko-nadaljevalne šole.

Da se v bodočem šolskem letu to stanje vsaj nekoliko izboljša, so imele prednost za sprejem v uvodni metodični tečaj one tovarišice, ki so absolvirale katero koli celoletno gospodinjsko šolo.

Njim se izjemoma prizna, po absolviranju metodičnega tečaja, popolna kvalifikacija in bodo gospodinjsko nadaljevalne šole lahko že letos vodile.

Tečaj se je vršil v prvi polovici avgusta na dekliskem zavodu »Vesna« v Mariboru. Obiskovalo ga je 43 učiteljic.

Vodstvo je bilo poverjeno tudi letos višjemu šol. svetniku g. Jožetu Krošlu, referentu za kmečko nadaljevalne šole.

Namen tega tečaja je dvojen:

1. S primernimi predavanji uvesti učiteljice v miselnost, življenje in delo kmečkega človeka, spoznati način občevarja s kmetom, njegove gospodarske, kulturne in socialne razmere.

2. Seznaniti se s smotrom teh šol, metodo pouka in administracijo.

Predavanja, ki so imela doseči zgoraj označeni namen tečaja, so bila razvrščena po naslednjih grupah:

Kmetstvo, predaval višji šolski svetnik Krošl. Predavatelj je z živo besedo in znanstveno pogljobljenimi predavanji seznanil učiteljice z bistvom in pomenom kmetstva za organizem človeške družbe, duhovnim obrazom kmečkega človeka, temelji kmetijske kulture, zgodovino kmečkega stanu, razliko med vasjo in mestom, sociologijo vasi, kmetstvo pedagogično in prosvetno.

V ciklus predavanj o kmetstvu spada tudi kmečka literatura, o kateri je govoril dr. Ivan Dornik, ki je posegel prav v prve počette slovenske literature in se pomudil pri vseh piscih, ki so v svojih delih, in to v vseh dobah, tudi najnovejši, jemali za snov svojih

umotvorov zemljo, kmeta in kmečko življenje. Vsaka literarna doba nam predstavlja kmeta na svoj način, želeč izraziti bistvo takratnega kmečkega življenja.

Naš kmečki dom, govorica, šege, navade, pecivo, obleka itd., hranijo mnogo kulturnih spomenikov, ki pričajo o naši kulturni vrednosti v pretekli dobi. O vrednosti teh kulturnih dokumentov je govoril prof. Baš Franjo, ravnatelj ban. arhiva. Teme njegovih predavanj iz narodne folklorje so bile naslednje: narodopis, avtohtona slovensko ljudska kultura, naša selišča, kmetije, materialna kultura, duhovna kultura v vsakdanjem življenju, kmet in nivelizacije kulture.

Priključene so bile, pod vodstvom šol. upravitelja Franca Belina, praktične vaje za izdelavo pisane.

O zdravstvu na kmetih je govoril dr. Josip Vrtovec, šef-zdravnik Zdravstvenega doma, specialno o ženskih boleznih in porodništvu pa dr. Benčan, primarij ženske bolnice.

Vsako jutro od pol 6. do 10. ure so bile v Dečjem domu, pod vodstvom zaščitnih sester, praktične vaje o negi dojenčkov, ki so se jih udeleževale učiteljice po skupinah.

Važno za vsako učiteljico je spoznavanje socialnih prilik ljudi, med katerimi živi. O najnujnejših vprašanjih iz te vede je predaval načelnik oddelka za soc. politiko v Mariboru g. Brandner Anton, in sicer: o zaščiti dece na deželi, starostni oskrbi in oskrbi brezposelnih.

Zanimiva in potrebna so bila predavanja dipl. agr. prof. Emerika Siftarja o kmetijskem zadružništvu.

Temu splošnemu delu je sledil praktični, ki je uvedel učiteljice kar v šolsko delo samo, v metodo pouka, način ustanavljanja in administracijo gospodinjskih nadaljevalnih šol.

Tovarišica Anka Mešičkova, predsednica odbora učiteljice gospodinjskih nadaljevalnih šol, je na podlagi dolgoletnih izkušenj dala obširna navodila o metodi pouka, razdelitvi dela, rabi učnih pripomočkov, o okvirnem in podrobnem učnem načrtu itd.

H koncu pa je govoril o pravilniku, poslovanju, ustanavljanju še višji šolski svetnik Jože Krošl.

Organiziranih je bilo več ekskurzij, tako avto-izlet na Pohorje v Zdravstveni dom kraljice Marije, kjer letuje vsako leto več sto okrepitev potrebnih otrok pod zdravniškim nadzorstvom.

Ogledale smo si novo urejeno celoletno kmečko-gospodinjsko šolo v Svečini, kjer smo bile prijetno presenečene nad lepoto in udobjem, ki vlada v tem domu. Dobra svečinska kapljica je pričarala prav veselo razpoloženje.

V mestu samem je bil ogled tekstilne tvornice Hutter in tovarne mila »Zlatorog«,

Slikar Franjo S. Stiplovshek

V teh dneh, ko krvavi Evropa na vzhodu in zahodu in se razlegajo krvavi kriki okrvavljenih ljudi v jesensko sonce, so odprta vrata Jakopičevega paviljona, v katerem razstavlja svoja dela naš tovariš, slikar Franjo S. Stiplovshek. Ni si izbral za svojo razstavo ravno najlepšega časa. Toda navzlic najtežji psihozi ljudstva je razstava le vzbudila mnogo zanimanja, tako da vidiš v paviljonu lepo število obiskovalcev najrazličnejših poklicev, ki odhajajo z razstave zadovoljni in se potem tiho porazgube po belih stezah Tivolija, kjer cveto v najlepši krasoti poslednje jesenske rože.

Nekako usodno naključje je postavilo to razstavo prav v obletnico obnavljanja svetovnega nemira. Stiplovshek se je namreč pojavil takoj po svetovni vojni v družbi nekaterih slikarjev in kiparjev, ki so na razvaline štiriletnega uničevanja pričeli graditi znova s povsem novimi temelji pojmovanja umetnosti. Oba Vidmarja, oba Kraljca, Pilon in še nekaj drugih — med njimi tudi Stiplovshek — so gradili novo pot do praresnice umetnosti. Imenovali so se ekspresionisti. Nič se ne sme čuditi, če se po vseh velikih svetovno-nazorskih razdorih pojavi tako v ljudstvu samem, kakor tudi v posameznih ustvarjalcih kaotično vrenje po nečem lepšem, trajnejšem kot je bilo poprej pred katastrofo. Ekspresionisti so bili nekakšna umetniška avantgarda povojnega umetniškega življenja. Zavrgli so stare, preizkušene umetnostne resnice in skušali uveljaviti z drznim simboličnim pretiranjem naravnih oblik poduhovljenje vsega, kar človek vidi, misli in dela. Stiplovshek sam se prav za prav nikdar ni povsem ogrel za ekspresionizem. Na razstavi, kjer vise njegova dela, je prav malo takšnih izrazitih stvarjenj. Nekaj primerov ima med lesorezi ter

par olj, zlasti slika »Krško«. Zdi se mi, da je Stiplovshek stal ob strani te avantgarde, kakor da bi bil slutil, da je povratek k naravi vendarle manj tvegan korak, kakor pa iskanje originalnosti v pretiravanju oblik. Z največjim veseljem se je lotil po teh letih dvomov in iskanja dela, tako da imamo sedaj na tej razstavi bogato žetev vsega njegovega dvajsetletnega ustvarjanja.

F. S. Stiplovshek Železniški prehod

Na Stiplovshekovi razstavi ima človek vtis, da je vse njegovo umetniško ustvarjanje silno premišljeno. Niti eno delo ni napravljeno z lahkomišelnostjo gestu nestrpljivosti. Stiplovshek je slikar, ki gre na delo kakor raziskovalec. Oprezno se razgleda po terenu, ne pusti se varati od trenutnih občutij. Njegova olja nič ne skrivajo, posebno starejša, da je bila prabit Stiplovshekovega umetniškega gledanja na objekt risba in lesorez. Zlasti lesorez. Razstavil je celo zbirko lesorezov, zlasti starejših

pod naslovom »Stari Maribor«, nekaj z ljubljanskimi motivi ter najnovejše »Kostanjevico«, »Krški most« in »Stvarjenje«. Že v najstarejših lesorezih občutiš umirjenost linij. Toda, ker se je v prvih lesorezih preveč omejeval samo na linijo, ter je prezrl mehak vpliv črno-belih ploskev, ne dosegajo le-ti poslednjih lesorezov, ki so tako po tehniki kakor tudi po sočutju z naravo samo tako mojstrsko izdelani, da kar obtipaš silno velik napredek. »Kostanjevica« je brez dvoma eden najboljših slovenskih lesorezov.

V obeh ostalih sobah vise olja. Najljubši Stiplovshekovi slikarski motiv je narava, čeprav ima razstavljenih tudi nekaj portretov. Olja so iz raznih let, tako da imamo pregled vsega njegovega slikarskega razvoja. Kakor pri lesorezih, tako vidimo tudi na slikah, da je prehajal počasi iz prvotne črte zasnove v slikarsko učinkovitost motiva, zlasti v zadnjih delih, kjer se je povsem otresel negibljive povezanosti na lesorezno črto. Tudi barva sama ima v njegovih delih vse znake tihe in vztrajne notranje borbe. Kakor je barva pri starejših Stiplovshekovi oljih nekako negibna, preveč ozkosrčno položena na odmerjena mesta, tako je v poznejših slikah že prešla v sočno prelivanje odtenkov, v poslednjih delih, zlasti nekaterih zimskih pokrajinah, pa je že lirično ubral vse luči, ki jih le zrel umetnik zmore prikazati, da človeka prepričajo in ga osvoje. Nekatero sliko pa celo močno spominjajo na stare mojstre, zlasti »Kapelica«, kjer se skrivnostno temnozeleni možgani obzadja, tako da je motiv, kakor je neznamen, zadobil v tej podobi neko mogočno ubranost slikarjeve notranjosti. Mar je Stiplovshek romantičen? Nikakor ne. So pa nekatere njegove stvari prešinjene z lahko romantično kopreno — kar da misli. Posebno v teh težkih časih, ko je človek prežet najhujših pogledov, ga te slike umirijo, nekako pobožajo po vročem čelu. Saj to ni romantika preteklih stoletij, ne, ta Stiplovshekova romantika je tipičen izraz

njegove osebnosti. Stiplovshek je skromen, tih, miren človek. Vse, kar gleda, ga zanima slikarsko, nekako po svoje modro urejuje hiše, drevesa, mostove, rože, skale in jim vdahne z barvo najrealnejšo podobo, ki pa je ravno s tem, da vrže čezno majhen privid prikupne romantike, laže dostopna preprostemu človeku. In vse slike so preproste. Preprostost pa je ena največjih umetnikovih vrlin.

Stiplovshek si je sam po svoje, vztrajno in neumorno gradil lastno slikarsko osebnost. Po dolgih letih smo videli v Jakopičevem paviljonu razstavo, ki je enotna, mirna in zgrajena trdno in solidno. Če bi Stiplovshek še razstavil vse svoje ilustracije, s katerimi je okrasil že marsikatero slovensko knjigo, bi bila slika njegovega življenjskega dela še bolj popolna. Pa tudi tako je.

Če zaključim z ogledom te razstave, ponavljam ob tej priliki še enkrat kar sem že zapisal: Iz vseh Stiplovshekovi del diha neka prikrita, v barve, oblike in v les stisnjena življenjska moč. Na vseh delih sicer vidiš, da je Stiplovshek sledil vsemu razvoju povojne umetnosti, toda nobenemu se ni ves predal. Prisvojil si je, kar je bilo dobrega in napram starim, preizkušenim umetniškim resnicam pravičnega in je počasi rasel v delo samo tako, kakor je sam najbolj občutil. Tako si je počasi in dosledno klesal sam svojo lastno umetniško osebnost. Resen, stvarjen in nad vse prepričevalen umetnik je postal. Njegove dolenske pokrajine, zlasti kostanjeviške in krške v lesorezu in olju, ki jih najraje upodablja, so mirne, pretehtane in preizkušene. To niso bežni slikarski zapiski, to so resna dela in temeljito premišljene ure, v katerih je gradil te podobe.

S to svojo kolektivno razstavo pa ni samo dokazal, kako globoko je že usidrano njegovo ime v slovenski upodabljaški umetnosti. Stiplovshek bo še naprej gradil. V najlepšem razvoju je. Prepričan sem, da nas bo kmalu spet presenetil z novimi deli.

T. Seliskar.

v okolici pa Dolinske drevnice v Kamnici, kopalšča na Mariborskem otoku in tovarne umetnih gnojil v Rušah.

Na pobudo g. nadsvetnika Krošla se je osnoval poseben odsek za raziskovanje dela kmečke žene.

Vodstvo tega odbora je prevzela tovarišica Milena Petovarjeva, ki bo obenem pritegnjena v odbor učiteljic gospodinjstkih nadaljevalnih šol. Ostale odbornice pa so: Cirk Zdenka, Gajšek Stana, Beričič Pepca, Ilc Angela. Odsek bo s pomočjo glavnega odbora

učiteljic gospodinjstkih nadaljevalnih šol organiziral raziskovanje tega dela po posebnem načrtu, ki je že v delu.

Splošna želja vseh udeleženk pa je: skrajšati praktični tečaj. Vložile smo na banko upravo prošnjo, da ga priredi, če le mogoče že v jeseni, ko imajo svoj letni odmor celoletne kmečke gospodinske šole.

Razporejen je bilo ves čas tečaja odlično, za kar gre velika zahvala ge. ravnateljici »Vesne«, ki je prav materinsko skrbela za vso veliko družino.

† Nija Cesar Firmova

Tako tiho, tako nenadoma si nas zapustila, draga Nija. Skoraj neverjetno, da Tebe mlade učiteljice, mlade žene ni več. Kruta smrt Te je iztrgala iz srečnega zakona, ki si ga uživala le tri mesece. Zapustila si svoje ljubljene starše, ki plakajo ob izgubi drage hčerke, zapustila drago sestro in brate. Za Tabo joče šolska mladina, ki si ji bila nad vse dobra učiteljica in vzgojiteljica. Nepozabna ostaneš v obeh službenih krajih, v Makolah in v Rogatecu, kjer si delovala kot vzorna vzgojiteljica mladine, saj si bila iz učiteljske družine, sama vsa prežeta ljubezni do šolske mladine.

V mesecu juliju t. l., na dan desetletnice mature, si bila še zdrava, vesela, polna upov in nad. Ustvarila si si srečno družinsko življenje, da ob strani ljubljenega moža deluješ še z večjo vneto na vzgojnem polju. Kakor da si nekaj slutila, sklicala si svoje kolegince ob desetletnici mature, da se od nas poslovijo. Tako živo Te vidim, kako si prišla ta dan sama po ulici. Kako se Ti je zjasnil obraz, ko si me zagledala in rekla si: »Hvala Bogu, vsaj ena, da ne bom ostala čisto sama.« Z našim bivšim g. razrednikom smo nato prebili lepe

urice v spominu na srečna študijska leta. Govorili smo, da bo treba bolje organizirati ob petnajstletnici mature. Dragi Nija, lepše Ti bo ob petnajstletnici!

Spomnila si se ob tej priliki naše prve umrle kolegince Danile Deklevove. Imela si na programu, da bi se bile ob večji udeležbi popeljale na njen grob. Božja volja je bila, da si Ti, blaga duša, bila izbrana, da greš prva za njo.

Tako zdrava in vesela si bila ta dan. Govorila si: »Prestala sem mnogo boleznin in operacij, sedaj sem pa zdrava.«

Vsa srečna si se poslovila takrat, da odpotuješ k svojemu soprogu v Caprag pri Sisku. Bilo je to poslednje slovo. Tam Te je zalotila kruta bolezen, legar, ki jo Tvoja nežna narava ni mogla premagati. 9. avgusta si zatisnila za vedno svoje blage oči.

Bog je hotel, da si se v cvetu mladosti kot čisti cvet preselila v rajске višave.

Draga Nija, za ves Tvoj trud in žrtev učiteljice bodi Ti ljubi Bog plačnik.

Nam vsem, ki smo Te poznali, ostaneš v najlepšem, v neizbrisnem spominu.

Počivaj v miru!

A. K.

Splošne vesti

IZPRAZNJENI MESTI

Vučja gomila, 2 mesti (stanovanje in lepo šol. gospodarstvo); Tišina, 1 mesto.

— Slovenska šolska matica naznanja svojim članom ter vsem, ki se zanimajo za njeno delo in jo podpirajo pri skrbi za slovensko pedagoško kulturo, da bodo izšle za l. 1939. predvidoma tri knjige: 1. Pedagoški zbornik, ki bo obsegal celo vrsto aktualnih pedagoških člankov, napisanih od starejših in mlajših slovenskih pedagoških delavcev; 2. Uvod v pedagogiko, ki ga bo napisal dr. Stanko Gogala, in 3. O učnih oblikah v šolskem delu, o čemer bo podal svojo zrelo sodbo prof. Gustav Silih. — Članarina, za katero dobijo člani te tri knjige, je zelo nizka — znaša le 30 din. Slov. šol. matica bo mogla izdati naznanjene tri knjige v tako razgibanem času le, če bo čimprej vedela za številno naročnikov. Zato naj se dosedanji in novi člani učiteljic čimprej naroče pri svojih poverjenikih, ostali pa naj prijavijo članstvo na naslov: Slovenska šolska matica, Ljubljana, Komenskega ulica, šola na Ledini. — Tudi v teh dneh, ko je naša pozornost obrnjena predvsem k zunanjim dogodkom, nam je za ohranitev osebnega ravnotežja in za gojitev notranjega človeka kulturna in duhovna hrana nujno potrebna. Odbor SSM.

— Gg. poverjenike Slov. šolske matice odbor najskrenejše naproša, naj se tudi letos žrtvujejo za uresničenje načrtov SSM. Odbor zelo želi, da bi dobil čimprej sezname članov od vseh poverjenikov in po možnosti že tudi zbrano članarino, ker bo mogel dati le v tem primeru rokopise takoj v tiskarno in določiti naklado svojim publikacijam. Odbor SSM se gg. društvenim poverjenikom najvljudneje priporoča in jim zagotavlja hvalečnost za izvršeno delo. Odbor SSM.

— Gg. šolskim upraviteljem(icam) javlja odbor Slovenske šolske matice, da je po zgledu ostalih knjižnih založb tudi SSM zvišala članarino svojim publikacijam za šole in ustanove od dosedanjih 30 din na letnih 40 din. Za člane-posameznike ostane članarina kot doslej 30 din. Sklep o povišanju članarine je javil odbor kr. bankski upravi, ki ga je vzela na znanje in v njim soglašala. Zato odbor SSM iskreno naproša gg. šolske upravitelje(ice), da vnesejo v šolskem proračunu pri postavitvi za knjige SSM odslej znesek 40 din. Če pa je kdo proračun že oddal, pa tega zvišanja članarine ni upošteval, naj izplača poverjenikom celotni znesek 40 din, naknadno pa naj zaprosi za dovolitev presežka 10 din, kar mu bo po izjavi odločujočih činiteljev kr. bankska uprava dovolila. Ob tej priliki opozarja odbor SSM gg. šolske upravitelje(ice), da spadajo knjige SSM po odloku ministrstva za prosveto in kr. banske uprave v Ljubljani med knjige, ki so za vse šole obvezne. Odbor SSM.

— »Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi« je naslov brošure, ki jo je spisal ing. Stanko Dimnik in jo je izdal in založil Komite tehničnega dela v Ljubljani. — Brošura vsebuje praktična navodila za napravo zaklonišča pred letalskimi bombami. — Prodaja se v vseh knjigarnah po ceni 5 din.

— Učiteljem emigrantom. Podpisana pozivava vse učitelje, ki so bili in so še kontraktualci ali dnevničarji po l. aprilu l. 1932., naj pošljejo enemu izmed podpisanih nastopne podatke: a) o dobi kontraktualne, oziroma dnevničarske službe, b) o službeni dobi v Italiji, c) sedanji skupini in skupini, če bi se štela vsa leta službe. Podatke potrebujeva za ponovno akcijo, da se nam priznajo kontraktualna, oziroma dnevničarska leta. Tovariš(ica), ki želi kaka pojasnila, naj priloži do-

pisnico z odgovor. Babič Josip, učitelj v Beltingih, in Pavletič Julij, učitelj v Hajdini pri Ptuj.

— Društvo upokojenega učiteljstva. Mnogo tovarišev(ice) članov vprašuje od vseh strani, zakaj ne dobe nobenih položnic za vplačilo posmrtnin. Vsem se sporoča, da je bil zadnji članski smrtni primer 16. aprila, tedaj že pred dobrimi petimi meseci. Želimo, da bi še dolgo, dolgo ostali vsi člani tako zdravi. — Obenem pa vabimo vse tovariše upokojence(ke), ki še niso člani našega društva, pa morda tudi še pri drugih humanitarnih stanovskih ustanovah ne, da pristopijo v društvo, da si poleg povečane zapušćine dedičem, še podaljšajo svoje življenje, kakor kaže zadnje čase ta dolgi presledek.

Osebnne zadeve

NOVE NAMESTITVE

Prosvetni minister je podpisal odlok, s katerim so postavljeni za učitelje sledeči učiteljski abiturienti(-nje): Arko Vlasta, Razbor; Benčina Slava, Sv. Marko; Brče Ivana, St. Jošt; Barič Savinka, Sv. Ana; Budja Alojzij, Moravče; Bipianko Alfred, Sv. Duh, Haloze; Cotič Draga, Vučja gomila; Cenčič Tatjana, Bele vode; Čarni Koloman, Apače; Čretnik Jože, Sv. Jedert; Čuček Dušica, Sveti Danijel; Duša Teodora, Stara vas; Dular Elija, Znojile; Dekval Amalija, St. Rupert; Dolinšek Viktor, Bodonci; Drogenik Vida, Radmirje; Eržen Franc, Vuzenica; Erjavec Eva, Besnica; Falta Erika, Stara vas; Falhar Maksimiljan, Črni vrh; Ferencšek Hildegarda, Sveti Anton; Florjančič Marija, Kal; Florjančič Stana, Čemšenik; Gerk Stana, Bodonci; Gliha Marija, Vrata; Grimšič Ivan, Zibrc; Gabrič Frida, Dolnja Lendava; Gorišek Bogomira, Bučka; Hafner Gerta, Pišec; Hafner Lidija, Sv. Križ; Hreščak Savina, Kapela; Hohnjec Mira, Turnišče; Hren Adalberta, Sv. Andraž; Horvat Vanda, Primskovo; Ilnikar Danijela, Sv. Gotard; Ivanuš Jelena, Veliki Črnik; Jenšovar Julka, Gornji Lakoš; Jordan Valerija, Razbor; Jerine Marjan, Birstajin; Jerše Marija, Stanga; Jaklič Silvester, Veliki Gaber; Jeržabek Matilda, Črna; Kožel Vanda, Zvirč; Klenovšek Bogomir, St. Vid, Smarje; Kos Viljemina, Koprivnik; Kresnik Lilarija, Turje; Kolar Jože, Vučja gomila; Kone Jakob, Bloke; Kopal Hedvika, Sv. Bolfenk; Kum Hilda, Krško; Kranjc Ana, Bučka; Kokalj Marijana, Bušča vas; Kregar Franjo, Raka; Kodre Milena, Črneča vas; Kraje Ernesta, St. Jernej; Kimovec Stanislava, Bučka; Korošec Vera, Vuzenica; Klamberg Genovefa, Sv. Miklavž; Keber Bogdan, Logatec; Karič Josip, Dolina; Kozar Franc, Sv. Benedik; Kragelj Tereza, Bela cerkev; Križaj Stefanija, Sv. Tomaž pri Ormožu; Lesnik Marta, Jurkloster; Lampret Boža, Banja loka; Lešnik Ljudmila, Sv. Marjeta; Lenasi Viljem, Adlešiči; Letič Elica, Mala Nedelja; Lukman Slavica, Sv. Duh, Haloze; Logar Franc, Radoviči; Lah Milena, Sv. Križ; Majerič Eliza, St. Jernej nad Muto; Manherl Elfi, Bistrica, Kamnik; Mehle Milan, Ljutomer; Može Olga, St. Miklavž; Modic Dana, Selo; Močnik Marija, Veliki Dolenci; Metelko Antonija, Ponikve; Melaher Antonija, St. Ilj; Mohor Marija, St. Jernej; Marinko Maks, Škocjan; Majdič Marija, Remšnik; Merdavs Jože, Negovo; Mravljak Dragica, Križevci; Nahtigal Gizela, Turnišče; Nemanjič Angela, Škocjan; Orel Vlasta, Zelezniki; Ocvirk Angela, Sv. Peter pod Svetimi gorami; Počkar Ana, Suha; Poštajn Angela, Ponikve; Porgoršek Karla, Sv. Marjeta pri Ptuj;

Primožič Silvestra, Melince; Pratkaner Ivan, Pišec; Penko Ivan, Sv. Tomaž; Pevce Anton, Primskovo; Pušelj Zalka, Hlinje; Poženel Drago, Globodol; Poženel Branko, Globodol; Pustoslemšek Marija, Koprivnik; Pustoslemšek Rastoslav, Koprivnik; Pigmolit Valerijan, Rakove; Peče Oskar, Velike Dolence; Pustišek Dragotin, Sv. Jošt; Prijatelj Danijela, Svetinje; Plibešek Krista, Sv. Miklavž; Pribovič Marija, Kalobje; Ribičič Marija, Dolnja Bistrica; Regoršek Erna, Striha; Rigler Marijana, Javorje; Roger Pavla, Podgorje; Rožič Marijana, Selo; Rus Hilda, Ščavnica; Ravter Ema, Sv. Hermina; Ravter Karla, Rogatec; Rus Ivan, Apače; Slapšak Boža, Catež; Strupi Marija, Zgornji Tuhinj; Siherl Gabra, Zusem; Silič Justa, Slovenska Bistrica; Skulj Helena, Kapca; Stare Marija, Bohinjska srednja vas; Stožer Herman, Pirniče; Sešek Krista, Skal; Snaj Miroslava, Sv. Jedert; Stojkovič Miro, Veliki Brin; Svete Rudolf, St. Rupert; Steblaj Stefe, Zapotok; Spindler Gizela, Štrekljavec; Sprager Dana, Velenje; Stefančič Stanislava, Hrastnik; Serak Sabina, Predanovci; Tuma

Marija, Klenovik; Topolnik Ignacij, Velenje; Topolovec Tereza, Gornja Radgona; Tekavec Stefan, Kebel; Tomazin Hosara, Sulinci; Tomšič Zofija, Srednja Bistrica; Teček Marija, Martinvrh; Tajnik Boža, St. Peter pod Svetimi gorami; Udar Hela, Gorjuše; Vertič Zofija, Prelog; Vodenik Lenka, Prosenjakovci; Virk Irma, Ščavnica; Vomer Ana, Fram; Vrežec Vida, Maverlen; Vrhovnik Marija, Reka; Zupančič Nada, Podsed; Zupančič Hilda, Luče; Zagorec Nada, Kozje; Zupančič Marija, Pišec; Zupančič Maks, Lule; Žužek Marija, Brusnice; Zabovec Dragoslav, Šalovec; Zagar Franciška, Ščavnica; Zerjav Helena, Loški potok; Žižek Katarina, Črenšovci; Žitnik Ladislava, Sv. Anton.

— I Upokojeni so bili z ukazom z dne 21. avgusta 1939. učitelji(ce): Benko Vekoslav iz Laškega, Pangre Ana iz Doba, Vrtovec Ciril iz Loke pri Zidanem mostu, Požar Ladislav iz Gor. Lendave, Stancer Filomena iz Jevnice, Skoupil Helena iz Serdice, Logar Franja iz Laporja, Pirnat Ivana iz St. Vida pri Litiji.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— I Ob 50 letnici slovenske učiteljske organizacije, je naslov članka v »Edinosti« od 21. IX., kjer razpravlja o učiteljski organizaciji in resoluciji kongresa v Banja Luki ter pravi med drugim: Danes stremi slovenska učiteljska organizacija za tem, da se bori za interese vsega slovenskega učiteljstva in šolstva ter s tem za slovenski narod — čigar del je naše učiteljstvo — kot celoto, da vzgaja svoje članstvo k zavesti odgovornosti do narodne celote, k pravemu tovarištvu in strpnosti, k razumevanju narodnovzgojnih nalog učiteljstva ter k politični zrelosti in stvarnosti, da nadalje omejuje poseganje političnih strank na področja, ki niso v njihovem delokrogu, da ustvarja protiutež totalitarnim težnjam političnih skupin, ki hočejo zasesti vsa polja javnega delovanja in to tudi tista, ki bi morala ostati radi narodnih interesov nevtralna, da utrjuje v svojem članstvu demokratično miselnost ter ustvarja pogoje za čim tesnejše sodelovanje učiteljstva z ljudstvom. — Ob jubileju slovenske učiteljske organizacije se veselimo vsi zavedni Slovenci tega, da je učiteljstvo, ki predstavlja najmočnejši kader slovenskih prosvetnih de-

lavcev, svojo organizacijsko moč izoblikovalo v toliki meri, da mu bo mogoče v najbližjih novih političnih razmerah sodelovati pri urejanju naših kulturno-prosvetnih razmer kot najbolj poklicanemu faktorju v slovenskem življenju. Slovensko ljudstvo pa mora podpreti svoje učitelje v njihovi borbi za skupno stvar z vsemi silami!

— I Dajte ljudstvu učitelja! Svečina nad Celjem s 550 prebivalci je letos dobila štiri-razredno šolo. Ima pa samo eno učno moč. Sedaj, ko bi moral biti redni pouk, so začeli porjavljati poškodovane peči in druge pomanjkljivosti, tako da ima vsak razred vsak drugi dan po dve uri pouka, ki pa so postavno skraćene na pol drugo uro. Že lani je šolski pouk celo leto trpel zaradi pomanjkanja učiteljev, letos pa je še slabše. Ljudstvo prosi pristojne činitele: Dajte nam učitelja! (»Slovenec«, 22. IX.)

— I Dr. Sigmund Freud, znani dunajski profesor, ustanovitelj psihoanalize, je umrl v Londonu. — Z njim je človeštvo izgubilo znanstvenika, ki so ga v povojni dobi poleg Einsteina označevali za najvišjega predstavitelja duhovne Evrope. — (Razni listi.)

Učiteljski pravnik

— § Učitelj(ice), pripravnik(ice), oskrbite si pravočasno »Ročni katalog« za leto 1939./1940., ki je že izšel. Ročni katalog vsebuje vse zakonske predpise in uredbe ter obrazce in tabele, ki jih potrebujete za vloge in administrativno poslovanje. Tudi pri praktičnem izpitu vam bodo dobro služili zbrani zakonski predpisi v »Ročnem katalogu«.

— § Vprašanje: D. M. z R. Preveden sem bil v IX. skupino s 15. junijem 1939. Zdaj pa čakam, a nisem dobil še mesečnih prejemkov za IX. skupino, temveč dobivam še vedno za pripravniško skupino. Saj pravi zakon, da se dobi pri prevodbi takoj!

Odgovor! Prejemki IX. skupine vam pripadajo od dne 1. julija 1939. Ako ste prešli že dekret o prevodbi v IX. skupino in ne dobite v oktobru izplačane prejemke po IX. skupini — seveda tudi za nazaj, javite to po uradni poti takoj 1. oktobra kr. bankski upravi (odd. IV.) s prošnjo, naj vam nakažejo pripadajoče prejemke.

— § Izplačilo stanarine z neučitelji poročenih učiteljic. Po dobljenih informacijah bodo izplačane stanarine učiteljicam, poročenim z neučitelji, ki ne žive z možem v istem kraju, za tekoče proračunsko leto z dotacijo za 4. četrtletje, t. j. januarja, za prejšnja proračunska leta pa se izplača stanarina pozneje iz partije »obveznosti iz prejšnjih let«.

Mladinska matica

— mm Druga številka »Našega roda« izide v nekaj dneh. Tudi ta številka lista je zelo pestra. S pesmimi so v njej zastopani: Samec, Černejeva, Tauferjeva, Grudnova in drugi. Prozo in članke imajo: Bevk, dr. Debeljak, Vodetova, Skulj, Grudnova, Kunst, Smasek in drugi. Z ilustracijami pa sodelujejo: Debeljak, Georgijev, Sedej, Prunkova, Hotko in Znidarski. Nova je tudi slavovna slika.

— mm Nekateri poverjeniki še niso poslali naročnine za prvo številko »Našega roda«, prosimo, da to čimprej store. Nekateri vprašujejo, ali lahko plačajo naročnino za več mesecev skupaj. Seveda to lahko store! Da ne bo kakšnih zmed, pa prosimo, da zabeležijo na hrbtni strani položnice, za katere številke plačujejo. — Na šole smo poslali nekaj več številčk kot je bilo lanskim naročnikov. Izvode, ki jih ne morejo poverjeniki razprodati, prosimo, da jih vrnejo. Če pa upajo, da jih oddajo lahko kasneje, naj jih obdržijo, a naj upravi to sporočijo, da bo to upoštevala pri določitvi naklade za prihodnje številke.

— mm »Slovenec« ocenjuje v svoji številki od 24. avgusta t. l. naše redne publikacije takole: Selškarjeva povest »Janko in Metka« je vsekakor glavna povest v pričujoči zbirki MM. Povest je pisatelj vzel iz sodobnega delavskega življenja iz revnega ljubljanskega predmestja. Od tam popisuje življenje bednega dečka Janka in njegove tova-

Naša gospodarska organizacija

ZADRUŽNIKOM UČITELJSKE SAMOPOMOČI V LJUBLJANI

V septembru 1939. so umrli: 503. Smolnikar Marija, Šoštanj. 504. Friedl Julijana, Maribor. 505. Pinterič Drago, Maribor.

Prispevek za te tri smrtne primere znaša: za samske zadružnike . . . . . din 16,—; za dva člana . . . . . „ 31,—; za tri člane . . . . . „ 46,— itd.

Zamudniki naj prištejejo k temu znesku še zaostanke iz prejšnjih mesecev. V avgustu so bili 3, v juliju 2 in v juniju 3 smrtni primeri. Vsak član plača za vsak smrtni primer din 5,—, poštnina za vsako poslano položnico pa znaša din 1,—.

Nekateri člani niso upoštevali našega sporočila na lističu za avgust glede plačila zaostankov iz prejšnjih mesecev. Dolžne zneske smo jim označili na lističu z rdečim svinčnikom, a so kljub temu poslali prispevke samo za smrtne primere v avgustu.

Prosimo, da upoštevate naša sporočila, sicer bodo zaostanki vedno večji, ker naravno čajo stroški za poštnino.

Zadružna uprava US.

rišice Metke. Kritik navaja tu vsebino povesti in nadaljuje: Selškarjeva povest je potem takem vzeta iz resničnega sodobnega življenja, kakor ga žive neredki otroci na naši mestni periferiji. Skoro bi dejal, da je povest pisana kruto, saj skoro nič ne posega v lepi otroški pravljicni svet, marveč nam pisatelj hoče pokazati resnične sodobne naloge in revščino naše mladine iz nižjih slojev našega mesta. Vendarle pa povesti kljub njenim tako življenjsko resničnim opisom ne manjka tudi lepih prizorov iz idealnega otroškega sveta. Tako idealistično lepo je povest tudi zaključena. Kjub tem vrlinam se mi zdi povest le nekoliko preveč izsekana iz sodobnega življenja, ne da bi bila lepo zaokrožena v celoto. Končno si želi kritik bolj psihološko obdelanih oseb in dogodkov ter čistejšega jezika. Ilustracije Draga Vidmarja pa hvali.

O Roševi »Diji« piše: Našim najmlajšim je namenjena ljubka povestica Frana Roša o medvedu Diji. Roš popisuje Dijevo življenje od njegovega prihoda k Janku, vse najrazličnejše lepe in žalostne doživljanje, dokler ga ne zadene neizbežna usoda, ki je namenjena vsem otroškim igračem: zanemarjenju in zapušćenosti med staro šaro. Vendar medvedkovo življenje še ni končano, saj ob koncu povesti tako dobro še služi revni Rezi, pri kateri mu je tako lepo, kakor mu je bilo v mladosti pri Janku. Od veselja nad njim namreč revna Reza ozdravi. Čeprav je povestica pisana za naše najmlajše, vendar ima tudi marsikaj poučnega na sebi in tako že